

2021 / Vol:7, Issue:40 / pp.1080-1087

Arrival Date : 09.05.2021

Published Date : 30.06.2021

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.641>

Cite As : Barış, C. & Özdemir, C. (2021). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan İstanbul Türkçe Ders Kitabı 1'deki Diyalog Metinlerinin Kazanımlar Açısından İncelenmesi", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 7(40):1080-1087.

Research Article

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN İSTANBUL TÜRKÇE DERS KİTABI 1'DEKİ DİYALOG METİNLERİNİN KAZANIMLAR AÇISINDAN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF THE DIALOGUE TEXTS IN THE ISTANBUL TURKISH TEXTBOOK 1 USED IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE IN TERMS OF OUTCOMES

Cüneyt BARIŞ

Uluslararası Burç Üniversitesi, Eğitim Ve Beşeri Bilimler Fakültesi Türk Dili Ve Edebiyatı Master Programı,
Saraybosna/Bosna Hersek
ORCID ID: 0000-0003-1481-3240

Doç.Dr. Cemal ÖZDEMİR

Süleyman Demirel Üniversitesi, Disiplinlerarası Eğitim Merkezi, Almata / Kazakistan
ORCID ID: 0000-0002-1166-3083

ÖZET

Yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metinleri, tüm dil öğrenme becerilerine malzeme sağlaması yönüyle önemli bir yere sahiptir. Kişiler arası diyalog içeren okuma metinleri de, metinler içerisinde çok sık kullanılan bir türdür. Bu çalışmanın amacı yabancılar için A1 seviyesi Türkçe ders kitaplarında diyalog özelliği taşıyan okuma metinlerinin, Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçevesi'ne göre hazırlanan Yabancı Diller A1 Seviyesi Kurs Programı'ndaki kazanımlarla uyumlu olup olmadığını incelemektir. Çalışmada MEB tarafından hazırlanan Yabancı Diller Türkçe A1 Seviyesi Kurs Programı kazanımları ile İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders kitabı 1'de yer alan okuma bölümlerindeki diyalog metinleri taranmış ve daha sonra doküman analiziyle incelenmiştir. Bu çalışmanın veri analizi içerik analizi yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda ders kitabındaki bir ünite dışındaki tüm ünitelerde diyalog şeklindeki okuma metinlerinin var olduğu ve gerekli kazanımları taşıdığı görülmüştür. Çok işlevsel bir özelliğe sahip olan bu diyalog içeren metinler yerinde kullanıldığında dil öğretimine büyük bir katkı sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, okuma metinleri, diyalog, kazanım.

ABSTRACT

Reading texts have an important place in teaching Turkish to foreigners as they provide materials for all language learning skills. Reading texts with interpersonal dialogue are also a very common type of text. The aim of this study is to examine whether the reading texts that have a dialogue feature in A1 level Turkish textbooks for foreigners are compatible with the achievements in the Foreign Languages A1 Level Course Program prepared by the Republic of Turkey Ministry of National Education General Directorate of Lifelong Learning in accordance with the Common European Framework of Reference for Languages. In the study, the achievements of the Foreign Languages Turkish A1 Level Course Program prepared by the Ministry of National Education and the dialogue texts in the reading sections in the Istanbul Turkish for Foreigners Textbook 1 were scanned and then examined with document analysis. The data analysis of this study was done by content analysis. As a result of the study, it was seen that all units except one unit in the textbook had reading texts in the form of dialogue and included the necessary objectives. These dialogue texts, which have a very functional feature, will make a great contribution to language teaching when used appropriately.

Keywords: Teaching Turkish to Foreigners, reading texts, dialogue, objective.

1. GİRİŞ

Yabancı dillerin öğretiminde, dört temel dil becerisinden biri olan okuma becerisi, yabancılar dil öğretiminde diğer temel dil becerilerinin de temelini oluşturan merkezi ve kilit öneme sahip bir dil öğrenme becerisidir (Erdem, 2015). Okuma; yazılı metni, görünen sesli veya sessiz harflerinden öte, metindeki duygu, düşünce ve gönderileri anlamaktır. Bir metin okunduğunda, zihinde metnin anlaşılması beklenir. Okullarda verilen temel eğitim aşamasından geçmiş bireylerden ana dilini kusursuz bir şekilde kullanma, okuduğunu ve dinlediğini kavrama, duygu ve düşüncelerini sözlü ve yazılı olarak aktarabilme yetisini elde etmiş olması beklenir (Karatay, 2018). Okuma becerisinin ana malzemesi olan okuma metinleri taşıdığı önemden dolayı yabancılar Türkçe öğretimi kitaplarında en fazla yer tutan bölümdür. Bu sebeple yabancı dil Türkçe öğretimi alanında

üretilen ders kitaplarında, okuma-anlama becerisini öğrencilere kazandırmak için çeşitli etkinlikler sunulmaktadır (Güleç, 2019).

Ders kitapları, geçmişten bugüne yabancılar Türkçe öğretimi alanında yararlanılan kaynakların başında gelmektedir. Yabancılar Türkçe öğretimiyle ilgili profesyonel anlamda çalışmalar 1980'lerde başlamıştır (Ömeroğlu, 2016). "İstanbul Yabancılar İçin Türkçe" öğretim seti Avrupa Ortak Dil Kriterleri" baz alınarak hazırlanmış, iletişim ve öğrenen odaklı bir yaklaşımla oluşturulmuştur. Bu set A1-A2 (Temel), B1-B2 (Orta) ve C1-C2 (İleri) olarak üç seviyeden oluşmaktadır. Avrupa Ortak Dil Kriterleri'nde belirlenmiş hedef ve kazanımlar çerçevesinde konuları içeren 12 ayrı üniteden oluşan her bir sette her bir ünite 3 ayrı alt konuya ayrılmıştır (Bölükbaş, Keskin, Gedik ve Özenç, 2012). Söz konusu olan çalışmamızda bu setin a1 seviyesi kitaplarından İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders kitabı 1 incelemeye tabi tutulmuştur. Bu çalışmada İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders kitabı 1'de geçen diyalog şeklindeki okuma metinlerinin, kazanımlar açısından bir incelenmesi yapılmaktadır. Diyalog etkinlikleriyle doğru konuşma, düşüncelerini dile getirme, konuşma üslubunu öğrenme gibi konularda birçok faydalı bilgi, tutum ve davranış elde edilebilir (Sağlam'dan aktaran Gökmen, Tutaş, Alan, 2001).

Çalışmada inceleme bağlamında iki farklı kaynak ve bu kaynakların içeriklerinin farklı açılardan birbirleriyle ilişkileri karşılaştırılmakta ve araştırılmaktadır. İlk kaynak Yabancı Diller Türkçe A1 Seviyesi Kurs Programı (MEB, 2017), ikincisi de A1 seviyesi için hazırlanmış İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders kitabı 1'dir

(Bölükbaş vd., 2012) Yabancı Diller A1 Seviyesi Türkçe Kurs Programı'nın hazırlanmasına kaynaklık eden Diller için Avrupa Ortak Başvuru Çerçevesi; dil öğretimine dönük programları, program yönergelerini, sınav ve ders kitapları vb. konulardaki çalışmalara yol göstermek ve daha ileriye götürmek için hazırlanmış "ortak bir çerçeve" dir. Bu çerçevede; ikinci dil öğrencilerinin, yabancı dilde iletişime geçebilmek için bilmeleri gereken şeyleri, bu dili etkili kullanabilmek için hangi bilgi ve yeterliliklerini ilerletmeleri gerektiği ayrıntılı bir şekilde ortaya konmuştur. İkinci dil öğrencilerinin, dil yeterlilik seviyeleri betimlenmiştir. Modern diller ile ilgili çalışmalar yapan uzman kişilerin, Avrupa'daki eğitim sistemlerinin farklılığından doğan iletişimle ilgili sıkıntılarının aşılması hedeflenmiştir (MEB, 2017)

Bir eğitim - öğretim sürecinin sonunda öğrencinin öğrendiklerine kazanım denilmektedir (Balcı, 2020). Bu çalışmanın amacı Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında yer alan kişilerarası diyalog metinlerinin, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçevesi' ne göre T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmış "Yabancı Diller Türkçe A1 Seviyesi Kurs Programı"nda (MEB, 2017) belirlenen kazanımlarla uygunluk arz edip etmediğini ortaya koymaktır. Bunun için örnek olarak Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı (MEB, 2017) belgesindeki kazanımlar ile İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders kitabı 1'de (2012) yer alan okuma bölümlerindeki diyalog metinleri tarama yöntemiyle toplanmış ve daha sonra doküman analiziyle incelenmiştir.

Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programında (MEB, 2017) kursun seviyesi ve tanımı : A1 – temel dil kullanıcısı şu şekilde açıklanmıştır:

"Somut ihtiyaçların karşılanmasını amaçlayan, bilinen günlük ifadeleri ve oldukça basit cümleleri anlayıp kullanabilir. Kendini tanıtabilir, başkalarını tanıştırebilir. Başkalarına, kendileri hakkında (örneğin, nerede oturdukları, kimleri tanıdıkları ve nelere sahip oldukları) sorular yöneltebilir ve sorulan benzeri soruları yanıtlayabilir. Karşısındaki kişiler yavaş ve anlaşılır bir biçimde konuşuyorlar ve yardımcı oluyorsa, onlarla basit yollardan anlaşılabilir." (MEB, 2012:3).

Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programında (MEB, 2017) 16 konu başlığı belirlenmiş ve bu konulara ait hedeflenen kazanımlara yer verilmektedir. İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders kitabı 1'de (2012) ise 6 üniteye ait 6 ana konu ve her ana konunun altında 3'er alt konudan oluşan toplamda 18 konuya yer verilmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada öncelikle tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama yönteminde var olan veri kaynakları incelenerek veri toplanır. Tarama yöntemi, üzerinde çalışılan kaynaklardan veriler toplanması metodudur (Sarıbaş, 2014). Kazanımlar, Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı dokümanı taranarak çıkarılmıştır (MEB,2017). Daha sonra bu veriler doküman incelemesi yöntemiyle ele alınmış ve bazı çıkarımlara ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen konuyla ilgili olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren

yazılı belgelerin analiz edilmesiyle veri sağlanmasına doküman incelemesi denilmektedir. (Yıldırım ve Şimşek'ten aktaran Korkmaz,2015)

Bazı nitel araştırmalarda doküman analizinin tek başına kullanılması yeterli olabilmektedir. Araştırmamızda doküman incelemesi gereken yeterliliğe sahip olduğundan, başka bir yöntem başvurulmamıştır.

Yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanmış tüm ders kitapları bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders kitabı 1'de geçen diyalog şeklindeki okuma metinleri oluşturmaktadır.

2.2. Verilerin Analizi

Araştırmanın veri analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Dokümanlar yoluyla elde edilen nitel araştırma verileri; temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım, 2008) yoluyla içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu çalışmamızda da Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı (MEB, 2017) dokümanındaki kazanımlar ile İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders kitabı 1'de (2012) yer alan okuma diyalog metinlerindeki kazanımlara ait veriler tarama yöntemiyle toplanmıştır. Daha sonra bu verilerle çizelgeler oluşturulmuştur. Ardından veriler; sayısal değerler, konuların birbirleriyle uyumluluğu ve ders kitabında kazanımların ne kadarının verildiği, dokümanlar birbirleriyle karşılaştırılarak saptanmış ve çeşitli bulgulara ulaşılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde “Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçevesi”’nden yararlanılarak hazırlanmış Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı (MEB, 2017) dokümanındaki kazanımlar ile İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders kitabı 1'de (2012) yer alan diyalog metinlerindeki kazanımlara ait çizelgeler verilecek. Bu çizelgeler birbirleriyle karşılaştırılarak kitaptaki kazanımların bu dokümandaki kazanımlarla ne kadar örtüştüğü ortaya konulacaktır.

Tablo 1: Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı'ndaki kazanımlar (MEB, 2017) ile İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 konuları

TÜRKÇE A1 SEVİYESİ KURS PROGRAMI	İSTANBUL YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE
KAZANIMLARI	DERS KİTABI 1 KONULARI
1. BEN VE YAKIN ÇEVREM	1.MERHABA
A. TANIŞMA	A. Tanışma,selamlaşma,dilekler
B. ALFABE	B.Alfabe
C. SAYILAR	C:Bu ne? O kim?
D. KENDİNİ TANITMA	2. NEREDE?
2.GÜNLÜK YAŞAM	A. Okulda
A. SINIF DİLİ	B. Sayılar
B. SAATLER ve RUTİNLER	C. Şehirde
C. SAHİPLİK	3. NE YAPIYORSUN?
D.SORU KELİMELERİ	A. Bir günüm
3. İNSANLARIN GÖRÜNÜŞLERİ ve TANIMLAMALAR	B. Boş zamanlarım
A. MESLEKLER	C. İstanbul'da geziyorum
B. TANIMLAMALAR	4. BENİM DÜNYAM
C. VÜCUDUMUZ	A. Ailem
D. KIYAFETLER	B. Arkadaşlarım
E. YİYECEKLER	C. Ailemden uzakta
4. ZAMAN ve MEKAN	5. ZAMAN ZAMAN
A. YAŞADIĞIM YER ve ÇEVREM	A. Saatler
B. HAFTANIN GÜNLERİ AYLAR ve MEVSİMLER	B. Bayramlar
C. HOBİLER	C. Özel günler
5. SOSYAL HAYAT	6. ÇEVREMİZ VE BİZ
A. ALIŞVERİŞ	A. Ailem
B. DAVETLER	B. Nerede?
C. SEYAHAT	C. Vücudumuz
D.GÜNDELİK YAŞAM	

Kaynak: Bölükbaş vd., 2012

Tablo 1'deki verilere göre; 1. Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı kazanımlarına ait 5 ana başlık, 20 alt başlık; İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 konularına ait 6 ana başlık 18 alt başlığa yer verilmiştir.

2. Kazanımlardaki konuların tamamı, ders kitabındaki ana ve alt başlıklarda görünmemektedir. Fakat kitabın tamamını incelendiğinde “Kıyafetler” konusu hariç kazanımlardaki tüm konulara, dört dil becerisine ait metin ve etkinliklerin içinde yer verildiği görülmüştür.

Bu çalışmanın konusu olan Diyalog okuma metinleriyle ilgili tablolar ve bulgular aşağıda verilmiştir:

Tablo 2: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 ünitelerdeki okuma diyalog metinleri sayıları

Ünite 1 Diyalog Okuma Metinleri	Sayı
ÜNİTE 1: MERHABA	8
ÜNİTE 2: NEREDE?	3
ÜNİTE 3: NE YAPIYORSUN?	1
ÜNİTE 4: BENİM DÜNYAM	0
ÜNİTE 5: ZAMAN ZAMAN	4
ÜNİTE 6: ÇEVREMİZ VE BİZ	1
TOPLAM	17

Kaynak: Bölükbaş vd., 2012

Tablo 2’yi incelendiğinde, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1’de (2012) 6 adet ünite görülmektedir. Her ünite de kendi içinde “A,B,C” şeklinde 3’er bölüme ayrılmaktadır. Bu 6 ünitenin 5’inde okuma metni olarak diyalog metinlerine yer verilirken İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 ünite 4 “BENİM DÜNYAM” (2012,S.51-66) ünitesinde ise okuma metni olarak herhangi bir diyalog metnine rastlanmamıştır. Toplamda 17 okuma diyalog metnine yer verilmiştir. 6 ünite de 17 okuma diyalog metninin bulunması iyi bir sayıdır.

Tablo 3: Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı’ndaki “TANIŞMA” konusuyla ilgili Kazanımlar

TANIŞMA	Basit konuşma ve nezaket kalıplarını kullanır, konuşmanın devamında ortaya çıkan yeni, durumlara karşılık verir <i>Selamlaşma: Selam, Merhaba, Günaydın, Görüşmek üzere.</i> <i>Tanışma: Adın ne, Nerelisin, Kaç yaşıdasın, Uyuğun nedir?, Memnun oldum.</i> <i>Onaylama ve redetme: Evet, hayır.</i> <i>Vedaşalma: Hoşça kal, görüşmek üzere.</i> <i>Özür dileme: Affedersiniz, üzgünüm.</i> <i>Nezaket: Rica ederim, buyrun, teşekkür ederim.</i>
----------------	---

(MEB,2017,s.11)

Tablo 4: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 “TANIŞMA” ünitesindeki diyalog okuma metinleri

Pınar Hanım: Nasılsınız Levent Bey?
Levent Bey: Teşekkür ederim, iyiyim, Siz nasılsınız?
Pınar Hanım: Teşekkürler, ben de iyiyim.

Nihan: Ne var ne yok Mete?
Mete: Eh işte, fena değil. Sende ne var ne yok?
Nihan: İyilik sağlık

Öznur: Ne haber Sinem?
Sinem: İyilik, senden ne haber?
Öznur: sağ ol, bendende iyilik.

Aysel: Hoşça kal Leyla.
Leyla: Güle güle. Sonra görüşürüz
Aysel: Görüşürüz

Öğretmen: Merhaba, Senin adın ne?
Martin: Merhaba! Benim adım Martin. Sizin adınız ne?
Öğretmen: benim adım Filiz. Memnun oldum.
Martin: Ben de memnun oldum.

Öğretmen: Nasılsın?
Martin: Teşekkür ederim, iyiyim. Siz nasılsınız?
Öğretmen: Teşekkürler, ben de iyiyim. Nerelisin Martin?
Martin: İspanyalıyım
Öğretmen: Hoşgeldin
Martin: Hoş bulduk

Kaynak: Bölükbaş vd., 2012,s.8-9

Tablo 3 ve 4'teki cümle ve ifadeleri incelendiğinde İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1'de yer alan beş adet "TANIŞMA" okuma diyalog metninin (2012, S.8-9), Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı'ndaki "TANIŞMA" bölümündeki kazanımlardan "*Basit konuşma ve nezaket kalıplarını kullanır, konuşmanın devamında ortaya çıkan yeni durumlara karşılık verir. Selamlaşma : Selam, Merhaba, Günaydın, Görüşmek üzere. Tanışma: Adın ne, Nerelisin, Memnun oldum. Hal Hatır sorma: Nasılsın/Nasılsınız?, iyi misiniz?, İyiyim, siz nasılsınız? Vedalaşma: Hoşçakal, görüşmek üzere Nezaket: Rica ederim, buyrun, teşekkür ederim.*" (MEB,2017,s.11) ifadeleriyle örtüştüğü görülmüştür.

Tablo 5: Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı'ndaki "YAŞADIĞIM YER ve ÇEVREM" konusuyla ilgili Kazanımlar

YAŞADIĞIM YER ve ÇEVREM	Var/yok ifadelerini kullanarak evin bölümleri hakkında bilgi verir.
	Odasındaki eşyaları yerlerini belirterek anlatır.
	Metinde tarif edilen evin bölümlerini resimlerle eşleştirir.
	Dinlediği metne göre verilen yeri harita veya krokide bulur, işaretler.
	Kendi ülkesini tanıtan basit dille kaleme alınmış bir metni okur ve ilgili soruları cevaplar. ör. Ülkesinin nüfusu, komşuları, ülke içindeki bölgeler ve özellikleri gibi bilgiler.
	Tanışma ile ilgili diyaloglarda boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle tamamlar.
	Çevre ile ilgili verilen resimlerle kelimeleri eşleştirir.
	Yönergeleri, kısa ve basit yazılı ve sözlü yol tariflerini anlar. ör. Sağa dön. Buraya park etmeyiniz! Müze yolun sonundadır.
	Yaşadığı ve oturduğu yeri betimlemek için basit, kalıplaşmış ifadeler/ ifadeleri kullanır.

Kaynak: MEB,2017,S.14

Tablo 6: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 "NEREDE?" ünitesindeki okuma diyalog metinleri

Aslı: Merhaba Mehmet! Nasılsın? Mehmet: İyiyim Aslı, sen nasılsın? Aslı: İsteyim. Çok yoğunum. Sen neredesin? Mehmet: Ben de isteyim. Görüşürüz. Aslı: Görüşürüz.	Ali: Selam Cem. Neredesiniz? Cem: Selam Ali. Can Kafe'deyiz. Ali: Orası nerede? Cem: Taksim 7. Cadde'de. Ali: Siz kaç kişisiniz? Cem: 2 kişiyiz. Mine de burada. Ali: Tamam, orada görüşürüz.	Pınar: Merhaba Nalan! Ben okuldayım, sen okulda mısın? Nalan: Merhaba Pınar! Hayır, okulda değilim. Evdeyim. Pınar: Neden, hasta mısın? Nalan: Evet, çok hastayım. Pınar: Geçmiş olsun. Nalan: Sağ ol.
--	--	---

Kaynak: Bölükbaş vd., 2012, S.31

Tablo 5 ve 6'daki cümle ve ifadeleri incelediğimizde İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1'de yer alan beş diyalogdaki "NEREDE?" ünitesindeki okuma diyalog metninin (2012, S.31), Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı'ndaki "YAŞADIĞIM YER ve ÇEVREM" bölümündeki kazanımlardan "*Yönergeleri, kısa ve basit yazılı ve sözlü yol tariflerini anlar. Yaşadığı ve oturduğu yeri betimlemek için basit, kalıplaşmış ifadeler/ ifadeleri kullanır.*" (MEB,2017,s.14) ifadeleriyle örtüştüğü görülmüştür.

Tablo 7: Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı'ndaki "HAFTANIN GÜNLERİ AYLAR ve MEVSİMLER" konusuyla ilgili Kazanımlar

4. ZAMAN ve MEKAN	HAFTANIN GÜNLERİ AYLAR ve MEVSİMLER	Haftanın günlerini doğru sırayla söyler ve yazar.
		Kendisine sorulduğunda bir önceki ya da bir sonraki günü söyler. ör. Yarın haftanın hangi günü? Yarın Salı.
		Yılın aylarını doğru sırayla söyler ve yazar.
		Kendisine sorulduğunda bir önceki ya da bir sonraki ayı söyler. ör. Önümüzdeki ay hangi aydır? Önümüzdeki ay mayıs ayıdır.
		Mevsümlere ait ayları eşleştirir, söyler ve yazar. Dinlediğinde anlar.
		Karşısındaki kişinin doğum tarihini sorar.
		Kendisinin doğum tarihini söyler.
		Önemli günlere ilişkin sorular sorar ve sorulan sorulara cevap verir. ör. Çocuk bayramı ne zamandır? Çocuk bayramı 23 Nisan'dır. Ülkemizdeki dini bayramlar hangileridir? Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramıdır.
		Önemli bir günü anlatan bir metne ilişkin basit soruları cevaplar. ör. Günün neden önemli olduğu, hangi ayda ve hangi günde kutlandığı, o gün ne yapıldığı gibi.
		Olayların oluş sırasını belirtmek için "önce" "sonra" gibi edatları yerinde kullanır. ör. Kutlamadan sonra kapanış konuşması gelir.
Önemli bir günde neler yapıldığına dair kısa bir metin yazar. ör. Anneler/ Babalar Günü veya doğum günü vb.		
Hava durumu ile ilgili kelimeleri ve kısa cümleleri anlar ve ifade eder. ör. yağmurlu, güneşli vb.		

Kaynak: MEB,2017:s.14

Tablo 8: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 “HAFTA SONU NE YAPIYORSUN?” isimli okuma diyalog metni

HAFTA SONU NE YAPIYORSUN?	
	<p>Erdal: Merhaba Serhat! Evde misin? Serhat: Selam. Hayır, değilim. Hâlâ işteyim. Bu günlerde çok meşgulüm. Her gün geç saatlerde işten çıkıyorum. Erdal: Anlıyorum. Uzun zamandır görüşmüyoruz. Yarın akşam boş musun? Seni görmek istiyorum. Serhat: Yarın akşam mı? Sanmıyorum. Ben de çok meşgulüm ama dışarı çıkmak, biraz nefes almak istiyorum. Ben hafta sonu müsaitim. Hafta sonu ne yapıyorsun? Erdal: Hafta sonu Kadıköy/deviz. Arkadaşlarla maça gidiyoruz. Sen de gelmek istiyor musun? Serhat: Maç güzel fikir ama gelmek istemiyorum, sakın bir</p>
	<p>hafta sonu geçirmek istiyorum. Cumartesi sabah kahvaltıyla ne dersin? Erdal: Tamam. Nerede buluşuyoruz? Serhat: Nazar Kafe'yi biliyor musun? Erdal: Hayır, bilmiyorum. Nerede? Serhat: Kadıköy Moda'da. Deniz kenarında. Hafta sonları açık büfe kahvaltı var. Çok güzel bir yer. Erdal: Tamam. Kaçta buluşuyoruz? Saat 09.00 uygun mu? Serhat: Ben biraz uyumak istiyorum. 10.30 nasıl? Erdal: Tamam. Gerçekten maça gelmek istemiyor musun? Bu maç çok heyecanlı. Serhat: Biliyorum güzel bir maç. Stres atmamak istiyorum ama kalabalıktan sıkılıyorum. İnşallah başka sefere. Erdal: Peki, cumartesi görüşürüz.</p>

Kaynak: Bölükbaş vd., 2012:s.46

Tablo 7 ve 8'deki veriler incelendiğinde İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1'de yer alan “HAFTA SONU NE YAPIYORSUN?” okuma diyalog metninin (2012:S.46) , Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı “HAFTANIN GÜNLERİ AYLAR ve MEVSİMLER” bölümündeki kazanımlardan “Haftanın günlerini doğru sırayla söyler ve yazar. Kendisine sorulduğunda bir önceki ya da bir sonraki günü söyler. ör. Yarın haftanın hangi günü? Yarın Salı.” (MEB,2017,s.14) ifadeleriyle örtüşmediği görülmüştür.

Tablo 9: Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı'ndaki “SAATLER ve RUTİNLER” konusyla ilgili Kazanımlar

2. GÜNLÜK YAŞAM	SAATLER ve RUTİNLER	Sayma sayılarını 20 den 100 e kadar okur ve sayar.
		Saati sorar ve kendisine sorulduğunda saatin kaç olduğunu söyler. <i>Tam, yarım, çeyrek kala-geçe gibi zaman ifadelerini kullanır.</i>
		Her gün yaptığı işlerin saat bilgisini verir. <i>ör. 07.00'de kalkarım, 08.00'de kahvaltı yaparım, 18.30'da eve dönerim.</i>
		Günlük yaptığı işleri sıklık zarfları kullanarak anlatır. <i>ör. "daima", "sık sık", "genellikle", "asla" "Daima dışlerimi fırçalarım.", "Sık sık dua ederim.", "Genellikle kitap okurum.", "Asla yalan söylemem."</i>
		Bir kişiye her gün yaptığı işlerin saatini sorar, kendisine sorulanlara cevap verir. <i>ör. Saat kaçta kalkarsın?, Saat kaçta eve dönersin?, Ders saat kaçta başlar?</i>
		Rakamsal olarak verilen saatleri yazı ile yazar. <i>ör. 11.05: "Saat on biri beş geçiyor." ya da "On bir sıfır beş."</i>
		Olayların oluş sırasını belirtmek için "önce" "sonra" gibi edatları kullanır. <i>ör. Saat 18'den sonra yemek yemem.</i>
		Bir cümlelinin eylemini uygun zamana göre çekimler. <i>ör. Yazın tatile(gideceğim). Her gün erken (kalkarım). Film(izliyorum).</i>
		Bir kişinin yaptığı günlük işleri anlatan metni okur, metninle ilgili soruları cevaplar. Basit ifadeleri kullanarak kendisinin yaptığı günlük işleri anlatır ve yazar. Günlük faaliyetleri içeren bir dizi resmi sıraya koyar ve metin oluşturur. Birlikte kullanılması gereken kelimelerle filleri doğru eşleştirir. <i>ör. İzlemek/müzik/yemek/film/yapmak/dinlemek/kılmak/namaz "film izlemek", "müzik dinlemek", "yemek yapmak", "namaz kılmak"</i>
		Verilen bir metne ilişkin boşluk doldurmalı cümleleri fiil çekimini uygun zaman ve şahsa göre doğru kullanarak tamamlar. <i>ör. Ben hafta sonları sinemaya (giderim).</i>

Kaynak: MEB,2017,s.12

Tablo 10. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 “Ne Zaman?” isimli okuma diyalog metinleri

	<p>A: Pardon! Saat kaç? B: Sekizi çeyrek geçiyor. A: Teşekkürler. B: Rica ederim.</p>		<p>A: Film kaçta başlıyor? B: Altıya çeyrek kala başlıyor. A: Şimdi saat kaç? B: Beşi yirmi beş geçiyor. A: Gecikiyoruz. Haydi gidelim!</p>
	<p>A: Ders programın nasıl? Boş vaktin var mı? B: Dersler saat dokuz buçuktan bira kadar sürüyor. Saat ikiye kadar boşum. Sonra saat ikiden dördü çeyrek geçeye kadar devam ediyor.</p>		<p>A: İşin saat kaçta başlıyor? B: Sabah dokuzda başlıyor. A: Saat kaçta bitiyor? B: Akşam altıda bitiyor. Bir saat öğle molası veriyorum. Toplam 8 saat çalışıyorum.</p>

Kaynak: Bölükbaş vd., 2012,s.68

Tablo 9 ve 10'daki verilere göre İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 "Ne Zaman?" diyalog metinlerinin (2012,s.68) Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı'ndaki "SAATLER ve RUTİNLER" bölümündeki kazanımlardan "Saati sorar ve kendisine sorulduğunda saatin kaç olduğunu söyler. Tam, yarım, çeyrek kala-geçe gibi zaman ifadelerini kullanır. Bir kişiye her gün yaptığı işlerin saatini sorar, kendisine sorularına cevap verir. Rakamsal olarak verilen saatleri yazı ile yazar. ör. 11.05: "Saat on biri beş geçiyor." ya da "On bir sıfır beş." (MEB,2017,s.68) İfadeleriyle uyumlu olduğu görülmüştür.

Tablo 11: Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı'ndaki "VÜCUDUMUZ" konusyla ilgili Kazanımlar

VÜCUDUMUZ	
	Verilen bir görselden vücudun bölümlerini ve organlarını tanıır.
	Gösterildiğinde vücudun bölümlerinin isimlerini söyler.
	Vücudun organlarını yazar.
	Kendisinin ve diğer kişilerin dış görünüşlerini betimler. ör. göz ve saç rengi, uzunluk kısalık vb.
	Dış görünüşle ilgili eksik bırakılmış cümleleri resme veya metne göre tamamlar.

Kaynak: MEB,2017,s.91

Tablo 12: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 "Hastayım" isimli okuma diyalog metni

HASTAYIM

Doktor: Merhaba adınız nedir?
Sibel Hanım: Sibel Yılmaz.
Doktor: Şikâyetiniz nedir?
Sibel Hanım: Kendimi iyi hissetmiyorum. Çok halsizim.
Doktor: Nereniz ağrıyor?
Sibel Hanım: Başım çok kötü ağrıyor.
Doktor: Sesiniz de kısık. Boğazınız da ağrıyor mu?
Sibel Hanım: Evet, biraz. Ayrıca öksürüyorum.
Doktor: Pekî, ateşiniz var mı?
Sibel Hanım: Evet, sanırım biraz var. Sizce neyim var?
Doktor: Sibel Hanım bu belirtilere göre gripisiniz. Size bir ağrı kesici, bir ateş düşürücü, bir antibiyotik ve öksürüğünüz için bir şurup vereceğim. Birkaç günde kendiniz daha iyi hissedeceksiniz.
Sibel Hanım: Pekî yarın işe gidebilir miyim?
Doktor: Hayır, sizin için en iyisi işe gitmemek. Sağlığınız, işinizden daha önemli. Size iki günlük rapor yazıyorum. İki gün evde kalıyorsunuz ve dinleniyorsunuz. Ayrıca bol bol su ve meyve suyu içiyorsunuz. Buyurun reçeteniz ve raporunuz.
Sibel Hanım: Teşekkür ederim Doktor Bey.
Doktor: Rica ederim. Kendinize iyi bakın. Umarım bir hafta içinde daha iyi olacaksınız.

Kaynak: Bölükbaş vd., 2012,s.91

Tablo 11 ve 12'deki cümle ve ifadeleri incelediğimizde İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 "HASTAYIM" konusyla ilgili diyalog metninin (2012:61) Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı "VÜCUDUMUZ" bölümündeki kazanımlardan "Verilen bir görselden vücudun bölümlerini ve organlarını tanıır, gösterildiğinde vücudun bölümlerinin isimlerini söyler, vücudun organlarını yazar." (MEB, 2017:13) maddeleriyle uyumlu olduğu görülmüştür.

Yabancı Diller Türkçe A 1 Seviyesi Kurs Programı'de yer alan "Kendini Tanıtma" bölümünde "aile" ile ilgili kazanımlara yer verilmiştir (2017:11). İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1'de "aile" ile ilgili bir konu yer almasına karşın, bu konuda diyalog içeren bir okuma metnine rastlanmamıştır.

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Yabancılar Türkçe öğretiminde okutulan metinler, işlevleri bakımından incelendiğinde; A1 seviyesindeki öğrenciler için kullanılan metinlerin sosyal yaşamda karşılaşılan durumları içermesi gerekir (Erdem, 2015). Hem bir okuma metni olması, hem de konuşma becerisine malzeme sunması bakımından diyalog metinleri yabancılar Türkçe öğretiminde ciddi önem verilmesi gereken metinlerdir.

"Belirli bir öğrenim süreci sonunda öğrencinin elde ettiklerini karşılamak için kazanım ifadesi kullanılmaktadır." (Balcı, 2020:186) İstanbul Üniversitesi Dil merkezi tarafından hazırlanmış İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 (2012) "kıyafetler" konusu hariç Yabancı Diller Türkçe A1 Seviyesi Kurs Programı" nda (2017: 9-17) yer alan tüm kazanımları barındıran bir ders kitabıdır. Bizim bu çalışmada ele aldığımız diyalog içeren okuma metinlerinin ise tüm kazanımları içermesi ise söz konusu olmayabiliyor. Çünkü bu metinler dışında diğer dil becerilerine ait metin ve etkinlikler de birçok kazanımı içermektedir. Tüm kazanımları görebilmek için kitabı ayrıntılı bir şekilde incelemek gerekmektedir.

Ders kitabında 6 ünitenin 5'inde okuma metni olarak diyalog metinlerine yer verilirken, "BENİM DÜNYAM" başlıklı 4. üniteye ise okuma metni olarak herhangi bir diyalog metnine rastlanmamıştır. Bu açıdan bakıldığında ünite 4'te diyalog metinlerine hiç yer verilmemesi, ünite 3 ve 6'da ise sadece birer metne yer verilmesi bir eksiklik olarak düşünülebilir. Yine ders kitabındaki diyalog içeren okuma metinleri, T.C.MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmış "Yabancı Diller

Türkçe A1 Seviyesi Kurs Programı” nda (2017: 9-17) belirlenen kazanımların tamamını yansıtmamaktadır. Ders kitabındaki dinleme, konuşma, yazma becerileriyle ilgili metinler ve etkinlikler bu boşluğu doldurmaktadır. Dolayısıyla bu olağan bir durumdur. Kişilerarası Diyalog özelliği taşıyan okuma metinleri bütün dil becerilerinde kullanılan yabancılara dil öğretiminde işlevsel yönü ağır basan metinlerdir. Dolayısıyla Yabancılara Türkçe Ders kitaplarında istenen kazanımlara ulaşmada çok kullanışlı bir özelliğe sahiptir ve iyi değerlendirilmesi gereken metinlerdir.

KAYNAKÇA

- Balcı, M. (2020). Türkçenin yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Üzerine. *10*, 173-198.
- Bölükbaş, F., Keskin, F., Gedik, E. ve Özenç, F. (2012). *İstanbul Yabancılar İçin Ders Kitabı 1*. İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.
- Erdem, M. G. (2015). Türkçe Öğretiminde Kullanılan Okuma Metinlerinin Öğretim Elemanlarınca Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve İşlevsel Metin Özellikleri Kapsamında Değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, *10*(3), 455-476.
- Gökmen, M. T. (2017). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi ve Yabancı Dil Öğretimi Araştırmaları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Güleç, E. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Okuma Metinlerinin İncelenmesi:Gazi TÖMER Örneği. *Bayterek Uluslararası Akademik Araştırmalar Dergisi*, *2*(2), 115-139.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, *1*(1), 62-80.
- Karatay, H. (2018). *Okuma Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- MEB, T. (2017). *Yabancı Diller Türkçe A1 Seviyesi Kurs Programı*. ANKARA. doi:2021_01/05115713
- Ömeroğlu, E. (2016). *Yabancılara Türkçe Öğretimi için Hazırlanmış Ders Kitaplarının İncelenmesi*. Sakarya.
- Sağlam, İ. (2001). Okulöncesi Eğitimde Sözlü Öğretim Etkinlikleri ve Din Eğitimi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, *10*(1), 195-208.
- Sarıbaş, M. (2014). *Avrupa dilleri öğretimi ortak çerçeve metnine göre yabancılara Türkçe öğretiminde a1-a2-b1-b2 seviyesinde okuma etkinlikleri ve örnekleri*. Ankara: Gazi üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tabak, G. (2017). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde A1-C1 düzey dinleme etkinliklerinin incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, *6*(3), 400-411.
- Yıldırım, A. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.